C/2024/1570

5.3.2024

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Rolul tineretului în dezvoltarea rurală”

(aviz din proprie inițiativă)

(C/2024/1570)

Raportoare: **doamna Nicoletta MERLO**

Decizia Adunării Plenare	25.1.2023
Temei juridic	Articolul 52 alineatul (2) din Regulamentul de procedură Aviz din proprie inițiativă
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului
Data adoptării în secțiune	22.11.2023
Data adoptării în sesiunea plenară	14.12.2023
Sesiunea plenară nr.	583
Rezultatul votului (voturi pentru/ voturi împotrivă/abțineri)	193/0/1

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. Europa are nevoie de viziunea, angajamentul și participarea tinerilor pentru a construi un viitor mai bun pentru toți. Zonele rurale joacă un rol esențial în coeziunea economică și socială. Este esențial să se asigure egalitatea de tratament și participarea deplină a tinerilor atât din mediul rural, cât și din cel urban.

1.2. Este necesar să fie create instrumente cuprinzătoare pentru colectarea de date detaliate privind populația, implicarea comunității și nevoile tinerilor din zonele rurale. Investițiile în cercetarea și analiza datelor dezagregate sunt vitale pentru punerea în aplicare a unor investiții, politici și servicii specifice. În acest sens, Comitetul Economic și Social European (CESE) salută înființarea Observatorului rural și încurajează plasarea accentului pe colectarea de date centrate pe tineret și pe schimbul de bune practici.

1.3. CESE subliniază că este important să se adopte abordări holistice și transsectoriale, care să includă analiza din perspectiva mediului rural și Testul din perspectiva tineretului UE, pentru a asigura o punere în aplicare durabilă, cu impact, a politicilor UE.

1.4. Pentru ca zonele rurale să devină mai atractive pentru tineri, este imperativ ca serviciile publice, comerciale și cele destinate tinerilor, locurile de muncă și educația de calitate, infrastructura digitală și fizică, transportul în comun, activitățile de agrement și cluburile de tineret să existe și să fie ușor accesibile.

1.5. Inițiativele precum Pactul rural și acțiunile centrate pe tineret ([1]) (inclusiv educația, formarea, sportul și activitățile de voluntariat), dar și programele UE precum Erasmus+, Corpul european de solidaritate ([2]), inițiativele din cadrul LEADER/DLRC ([3]) și cele ale tinerilor joacă un rol vital în capacitarea și în consolidarea implicării lor în dezvoltarea rurală.

1.6. CESE consideră că este esențial să se promoveze parcursuri participative care să vizeze reînnoirea generațiilor și un model de guvernanță mai incluziv și multilateral, care să implice organizațiile de tineret, societatea civilă organizată și responsabilii de elaborarea politicilor și care să recunoască noile modalități de implicare a tinerilor prin intermediul tehnologiei și al platformelor de comunicare socială.

([1]) https://ruralpact.rural-vision.europa.eu/rural-pact_en
([2]) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_21_5402
([3]) https://ec.europa.eu/enrd/leader-clld_en.html

1.7. Pentru a stimula o economie durabilă în zonele rurale, CESE consideră că este esențial să se furnizeze locuri de muncă de calitate, cu contracte stabile și competitive, o protecție socială adecvată și sprijin pentru antreprenoriat. Ar trebui să se acorde o atenție deosebită tinerilor care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare, femeilor, persoanelor cu handicap, persoanelor vulnerabile și comunităților marginalizate. Pentru a promova concurența loială, a apăra drepturile lucrătorilor și a crea condiții de concurență echitabile, CESE consideră că este necesar să se îmbunătățească și să se consolideze negocierile colective, să se intensifice dialogul social și să se asigure aplicarea mecanismului de condiționalitate socială.

1.8. Este esențial să se faciliteze accesul la terenuri și la credite pentru tinerii antreprenori din mediul rural și să fie sprijinite lanțurile scurte de aprovizionare pentru a stimula o economie durabilă și a încuraja dezvoltarea durabilă în comunitățile rurale. Considerăm că este important ca tinerilor să li se ofere terenuri agricole care în prezent nu sunt cultivate și să se creeze o bancă de terenuri pentru tinerii fermieri care doresc să le cultive. Prin arendare, tinerii vor putea produce eficient pe terenuri care în prezent sunt abandonate.

1.9. Formarea și educația la toate nivelurile joacă un rol esențial în promovarea dezvoltării rurale. În aceste domenii ar trebui adoptată o abordare transformatoare, ținând seama de situațiile locale și de nevoile comunității. Societatea civilă organizată poate juca un rol esențial și ar trebui inclusă în planificarea și punerea în aplicare a acestor parcursuri. În plus, considerăm că este important ca educația să ofere tinerilor cunoștințe despre sectorul agroalimentar pentru a-i aduce mai aproape de mediul rural, a explica conceptele alimentare de bază și a evidenția rolul important pe care producătorii îl joacă în lanțul agroalimentar. În acest scop, considerăm că introducerea în programa școlară a unei materii ce ține de domeniul agroalimentar este esențială.

1.10. CESE subliniază că este nevoie să se plaseze accentul pe abordarea competențelor necesare pentru a gestiona tranziția verde și a pune în aplicare acțiuni de dezvoltare durabilă, atât în cursul Anului european al competențelor, cât și ulterior.

1.11. CESE subliniază rolul universităților rurale europene și al serviciilor publice descentralizate în furnizarea de educație, formare, orientare și îndrumare adaptată nevoilor specifice ale comunităților rurale. Implicarea organizațiilor societății civile și consolidarea și dezvoltarea educației non-formale ar putea fi, de asemenea, benefice în acest sens.

2. **Tinerii ca atu esențial pentru zonele rurale**

2.1. Europa are nevoie de viziunea, angajamentul și participarea tuturor tinerilor pentru a construi un viitor mai bun, durabil, incluziv și digital, indiferent dacă acești tineri trăiesc în zone rurale sau urbane ([4]). Crizele actuale, cum ar fi schimbările climatice, pierderea biodiversității, pandemia recentă și războiul din Ucraina, au scos în evidență fragilitatea sistemului nostru actual și nevoia urgentă a unei schimbări de paradigmă în direcția economiei durabile ([5]). În acest context, principiul de a nu lăsa în urmă niciun teritoriu și niciun individ trebuie să devină, în cele din urmă, o realitate.

2.2. Viziunea pe termen lung a UE pentru zonele rurale ([6]) urmărește să creeze zone rurale mai puternice, conectate, reziliente și prospere până în 2040. Cu toate acestea, în pofida faptului că aproape o treime din populația UE (137 de milioane de persoane) locuia în zone rurale în 2021 ([7]), persistă diferențe semnificative între zonele rurale și cele urbane. Prin urmare, este esențial să se asigure egalitatea de tratament și participarea deplină a tinerilor, atât în mediul rural, cât și în cel urban, precum și să se consolideze interconexiunile dintre mediul urban și cel rural ([8]), în toate statele membre. Zonele rurale joacă un rol vital în coeziunea economică și socială, inclusiv în producția durabilă de alimente, însă acestea se confruntă și cu fenomenul depopulării, mai ales în ceea ce privește populația tânără ([9]).

2.3. Strategia UE pentru tineret 2019-2027 ([10]) servește drept cadru pentru colaborarea europeană în domeniul politicilor de tineret. Obiectivul său este de a promova participarea tinerilor la viața democratică și de a asigura implicarea lor activă în societate. Strategia se axează pe trei domenii fundamentale (mobilizarea, conectarea și responsabilizarea tinerilor) și cuprinde 11 obiective europene specifice pentru tineret.

2.4. Obiectivul pentru tineret nr. 6, „Sprijinirea tinerilor din zonele rurale”, urmărește să atingă mai multe obiective:

([4]) Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Către o strategie globală privind dezvoltarea rurală/urbană durabilă” (JO C 105, 4.3.2022, p. 49).
([5]) Avizul Comitetului Economic și Social European privind „Economia durabilă de care avem nevoie” (JO C 106, 31.3.2020, p. 1).
([6]) COM(2021) 345.
([7]) Europa urban-rurală – introducere, Eurostat (https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Urban-rural_Europe_-_introduction#Area_and_population).
([8]) Interconexiuni rural-urban
([9]) Avizul Comitetului Economic și Social European privind O viziune pe termen lung pentru zonele rurale ale UE (JO C 290, 29.7.2022, p. 137).
([10]) https://youth.europa.eu/strategy_en

— asigurarea disponibilității unei infrastructuri adecvate, inclusiv a serviciilor publice, a conectivității datelor și a oportunităților de locuințe pentru tinerii din zonele rurale;

— crearea de oportunități de locuri de muncă durabile și de înaltă calitate care să fie accesibile tinerilor din zonele rurale;

— promovarea descentralizării activităților care implică tinerii, capacitându-i să contribuie la comunitățile locale;

— implicarea activă a tinerilor din zonele rurale în procesele decizionale;

— asigurarea accesului egal la educație, mentorat și formare de înaltă calitate pentru tinerii din zonele rurale; și

— crearea unei imagini pozitive a zonelor rurale și conservarea și promovarea tradițiilor rurale.

2.5. Tinerii din mediul rural sunt contribuitori valoroși care aduc idei, inspirație și energie pentru ca zonele rurale să devină mai puternice, mai conectate, mai reziliente și mai prospere. Creativitatea și entuziasmul acestora le permit să participe activ la comunitățile rurale și să stimuleze noi activități economice care conduc la crearea de locuri de muncă la nivel local.

2.6. Recunoscând rolul crucial al tinerilor în dezvoltarea rurală, este esențial să existe instrumente cuprinzătoare pentru colectarea de date detaliate privind populația, implicarea comunității și nevoile tinerilor din zonele rurale. Investițiile în cercetarea și analiza datelor dezagregate (ținând seama de factori precum genul, calificările educaționale, cetățenia, posibilele vulnerabilități etc.) sunt vitale pentru punerea în aplicare a investițiilor, politicilor și serviciilor specifice care răspund nevoilor specifice ale domeniilor studiate. În acest sens, CESE salută înființarea Observatorului rural ([11]) de către Comisia Europeană și încurajează punerea accentului pe colectarea de date centrate pe tineret.

2.7. Încurajarea schimbului de bune practici este esențială pentru elaborarea unor politici eficiente care să sporească potențialul zonelor rurale și să le facă mai atractive pentru tineri. Schimbul de experiență și utilizarea resurselor europene pot contribui la atingerea acestor obiective, asigurând faptul că zonele rurale devin medii prospere pentru tineri. Este esențial ca sectorul agroalimentar să fie recunoscut și promovat ca generator de oportunități atractive pentru tinerii din zonele rurale.

2.8. Este esențial să se adopte abordări holistice care să includă analiza din perspectiva mediului rural ([12]) și evaluarea impactului UE din perspectiva tinerilor ([13]) în toate departamentele Comisiei Europene. Aceste abordări vor asigura punerea în aplicare durabilă și eficace a politicilor UE, vor reduce inegalitățile și vor lua în considerare nevoile generațiilor actuale și viitoare, atât în zonele rurale, cât și în cele urbane. În acest context, trebuie asigurată o conectare strânsă între zonele rurale și cele urbane.

3. **Modalități de a face zonele rurale atractive pentru tineri**

3.1. Concluziile Consiliului privind Sporirea oportunităților pentru tinerii din zonele rurale și îndepărtate ([14]) din 26 mai 2020 recunosc că populația UE îmbătrânește, în special în zonele rurale și îndepărtate și pe insule, și că este necesar să se asigure o mai bună disponibilitate și accesibilitate a serviciilor publice și comerciale, a locurilor de muncă și a educației de calitate, a infrastructurii digitale și fizice, a transportului în comun și a activităților de agrement.

3.2. Aceste concluzii invită statele membre să promoveze abordări menite să reducă inegalitățile dintre zonele rurale/îndepărtate și cele urbane și să elaboreze măsuri transsectoriale care să ia în considerare punctele de vedere și perspectivele tinerilor din aceste zone. Aceasta include promovarea antreprenoriatului și a diverselor oportunități de muncă în agricultură și în alte activități economice, precum și în economia socială și în cooperative. Statele membre sunt, de asemenea, invitate să implice tinerii în viața comunității locale prin diverse instrumente ale cetățeniei active și servicii destinate tinerilor și să promoveze sinergii între programele și inițiativele UE, cum ar fi LEADER/DLRC, Erasmus+, Corpul european de solidaritate, Fondul social european și Garanția pentru tineret.

3.3. În pofida progreselor înregistrate în unele state membre, zonele rurale întâmpină în continuare dificultăți în atragerea tinerilor, în principal din cauza lipsei de servicii adecvate, de locuințe la prețuri accesibile, de oportunități de angajare de calitate și a barierelor în calea dezvoltării personale și profesionale. Zonele urbane și periurbane sunt adesea favorizate în detrimentul zonelor rurale.

([11]) https://observatory.rural-vision.europa.eu/
([12]) https://rural-vision.europa.eu/action-plan/cross-cutting/rural-proofing_en
([13]) https://www.youthforum.org/topics/eu-youth-test
([14]) JO C 193, 9.6.2020, p. 3.

3.4. Punerea în aplicare a propunerilor prezentate în aceste concluzii ar spori atractivitatea zonelor rurale și îndepărtate în rândul tinerilor, deoarece aplicarea lor efectivă ar conduce cu siguranță la o creștere a oportunităților pentru tinerii din zonele rurale.

3.5. În mod specific, este necesar:

— să se promoveze abordări transsectoriale în elaborarea politicilor de tineret și a strategiilor pentru tineret pentru a reduce inegalitățile dintre zonele rurale/îndepărtate și cele urbane;

— tinerii din comunitățile rurale să fie capacitați prin modele participative, implicarea organizațiilor de tineret și a societății civile organizate și prin punerea în aplicare a Testului UE pentru tineret;

— să se asigure că programele statelor membre și ale UE sprijină, finanțează și prioritizează serviciile destinate tinerilor și cluburile de tineret, în special pe cele oferite de organizațiile de voluntari în zonele îndepărtate;

— să se ofere spații de întâlnire adecvate (inclusiv facilități sportive și recreative) pentru tineri și organizațiile de tineret, acordându-se o atenție specială persoanelor vulnerabile sau cu handicap;

— să se îmbunătățească opțiunile de călătorie între zonele rurale și cele urbane prin investiții în infrastructură și în mobilitatea durabilă, inclusiv în serviciile de transport public local, care ar trebui promovate și stimulate;

— să se investească în infrastructura informatică și în conexiunile în bandă largă de mare viteză pentru a asigura conectivitatea și accesul la resursele digitale;

— să se ofere sprijin tinerilor care intenționează să se întoarcă în zonele rurale prin măsuri specifice pentru închirierea sau cumpărarea de locuințe și încurajarea renovării locuințelor și terenurilor abandonate prin facilități fiscale;

— să se ofere sprijin financiar tinerilor pentru accesul la terenuri; și

— să se asigure structuri adecvate de dialog social pentru consolidarea relațiilor de muncă și garantarea unor condiții de muncă decente pentru toți.

3.6. Una dintre provocările critice din sectorul agricol este legată de situația demografică a fermierilor. În mod alarmant, doar unul din 10 fermieri au vârsta sub 40 de ani. Situația este și mai îngrijorătoare în cazul femeilor, doar una din 20 de femei fermier se încadrează în această categorie de vârstă. În 2020, aproximativ 6,5 % dintre administratorii de ferme din UE aveau sub 35 de ani. Accesul la finanțare, terenuri, capital și cunoștințe reprezintă preocupări deosebite pentru mulți tineri care intenționează să lucreze în agricultură ([15]). Abordarea acestor aspecte critice, precum și a decalajului dintre generații și a disparității de gen este esențială pentru durabilitatea și caracterul incluziv al industriei agricole pe viitor.

3.7. Noua politică agricolă comună (PAC) oferă soluții pentru statele membre pentru a sprijini reînnoirea generațiilor și egalitatea de gen, inclusiv un sprijin sporit pentru tinerii fermieri. Statele membre sunt obligate să cheltuiască cel puțin 3 % din plățile directe pentru a-i sprijini pe tinerii fermieri. O sumă de 8,5 miliarde EUR din cheltuielile publice sunt alocate pentru a-i ajuta pe tinerii fermieri, în primii ani, să își înființeze afacerea sau activitatea, să investească în aceasta și să o mențină. Aceste strategii urmăresc să ajute aproape 380 000 de noi tineri fermieri să se instaleze în perioada 2023-2027 ([16]). Trebuie asigurată o monitorizare atentă a acestor măsuri. În plus, este de asemenea important ca prețurile produselor să fie echitabile și să existe durabilitate economică, pentru a garanta viabilitatea proiectelor generate. Dacă lumea rurală nu este prosperă și fertilă, tinerii nu vor fi atrași de ea.

3.8. Rețeaua PAC și Observatorul rural ar trebui să monitorizeze nu numai obiectivul de 380 000 de noi fermieri, ci și crearea altor oportunități de ocupare a forței de muncă, evidențiind totodată barierele existente, promovând soluții pentru tranzițiile dintre generații și partajând modele agricole și de afaceri, inclusiv în domeniul economiei sociale și al cooperativelor.

([15]) Anuarul Regional Eurostat 2023.
([16]) PAC 2023-2027: Tinerii fermieri, Comisia Europeană.

3.9. Pe lângă politicile și fondurile agricole, este esențial să se adopte o abordare politică intersectorială solidă, care să țină seama de reînnoirea generațiilor. Această abordare va contribui la eliminarea decalajelor dintre zonele rurale și orașe. De exemplu, pentru ca zonele rurale să devină la fel de atractive ca zonele urbane în ceea ce privește oportunitățile și calitatea vieții, este necesar să se investească în locuințe și în locuri publice de întâlnire. Pandemia de COVID-19 și răspândirea ulterioară a muncii de la distanță au determinat multe persoane să aleagă să se mute în zone rurale. Din păcate, decalajul digital și infrastructura insuficientă din aceste regiuni reprezintă în continuare provocări semnificative, afectând rețelele de telecomunicații și împiedicând accesul la servicii.

3.10. Inițiativele care promovează implicarea comunității, conservarea patrimoniului cultural și dialogul intergenerațional pot contribui la bunăstarea și identitatea tinerilor din mediul rural în general. În zonele în care predomină instituțiile religioase, bisericile servind drept spații comunitare, și asociații ale societății civile, aceste inițiative joacă un rol esențial în structura culturală.

3.11. Deșertificarea, secetele și inundațiile reprezintă, de asemenea, o amenințare semnificativă pentru țările europene ([17]). Schimbările climatice, eroziunea solului, gestionarea nedurabilă a apei și practicile nedurabile de utilizare a terenurilor agravează și mai mult situația. Studiile evidențiază că părți semnificative din Spania, sudul Italiei, sud-estul Europei și Delta Dunării sunt regiuni deosebit de vulnerabile la deșertificare. Dacă nu sunt controlate, aproximativ 11 % din teritoriile europene ar putea fi amenințate până la sfârșitul secolului. Această tendință alarmantă ar putea pune în pericol producția vegetală și animalieră, ducând la abandonarea agriculturii și la creșterea vulnerabilității. Sunt necesare acțiuni urgente pentru a atenua impactul schimbărilor climatice și pentru a pune în aplicare practici durabile de gestionare a terenurilor pentru a proteja agricultura europeană ([18]). Corelarea acestor eforturi cu reînnoirea intergenerațională va asigura implicarea activă a tinerilor în practicile agricole durabile și va promova un sentiment de justiție climatică, asigurând un viitor echilibrat și durabil pentru zonele rurale.

3.12. Reziliența rurală pe termen lung necesită o cooperare intergenerațională bazată pe respect și sprijin reciproc. Ar trebui să existe politici specifice de mentorat, alături de Erasmus+ rural și de alte inițiative de capacitare. În plus, trebuie să existe mai multe investiții în ucenicii, nu numai în agricultură și silvicultură, ci și în alte activități de formare în domeniul artizanatului rural, al culturii și al afacerilor, pentru a asigura transferul de competențe și cunoștințe de calitate. Includerea unor programe specifice de îndrumare, în școli sau în alte contexte educaționale, pentru tinerii care locuiesc în zone urbane ar fi importantă pentru a-i familiariza cu zonele rurale și cu activitățile agricole.

3.13. Problemele de sănătate mintală ale fermierilor și lipsa timpului liber reprezintă provocări suplimentare pentru durabilitatea socială și economică a zonelor rurale și trebuie abordate în consecință. Experiențe precum proiectul Farmwell ([19]) trebuie promovate, sprijinite și diseminate corespunzător.

3.14. O strategie de comunicare cuprinzătoare adresată tinerilor și elaborată de instituțiile publice de la toate nivelurile și organizațiile care lucrează cu tinerii este esențială pentru a promova eficient inițiativele și a spori potențialul și oportunitățile din zonele rurale.

4. **Guvernanța**

4.1. Implicarea tinerilor este esențială pentru dezvoltarea rurală, deoarece tinerii sunt susținători ai durabilității și ai protecției mediului. Aceștia ar trebui să se afle în centrul unui model de guvernanță multilateral mai favorabil incluziunii, implicându-se în procesul decizional în toate etapele, de la elaborarea propunerilor până la punerea în aplicare, monitorizarea și urmărirea acestora ([20]), inclusiv prin crearea de platforme multisectoriale. Aceste parcursuri participative de reînnoire a generațiilor ar trebui, de asemenea, să țină seama de noile modalități de implicare a tinerilor prin intermediul tehnologiei și al platformelor de comunicare socială.

4.2. Viziunea, ambițiile și cererile tinerilor trebuie discutate și luate în considerare în mod consecvent, asigurându-se includerea lor efectivă în acțiunile, planurile și programele aprobate și puse în aplicare.

4.3. Pactul rural, parlamentele rurale ([21]) și dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității (LEADER/DLRC) sunt cadre esențiale pentru capacitarea tinerilor și învestirea lor cu un rol proeminent. Intensificarea acestor programe și inițiative permite comunităților să abordeze în mod eficace provocările rurale și să impulsioneze progresul durabil.

([17]) Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Gestionarea durabilă a apei și urgența de natură climatică: soluția circulară și alte soluții pentru sistemul agricol și alimentar în cadrul unui viitor «Pact albastru»” (JO C 349, 29.9.2023, p. 80).

([18]) *Desertification and agriculture* (Deșertificarea și agricultura), EPRS.

([19]) https://farmwell-h2020.eu/

([20]) Avizul Comitetului Economic și Social European privind O viziune pe termen lung pentru zonele rurale ale UE (JO C 290, 29.7.2022, p. 137) și Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Către un angajament structurat al tinerilor privind clima și durabilitatea în procesul decizional al UE” (JO C 429, 11.12.2020, p. 44).

([21]) https://europeanruralparliament.com/index.php/home/about-us

4.4. Participarea consiliilor tinerilor și a organizațiilor de tineret la comunitatea Pactului rural la nivel național amplifică vocea zonelor rurale, încurajează colaborarea și conduce la angajamente concrete care trebuie consolidate prin abordări holistice și teritoriale. Ar trebui încurajate schimburile de cunoștințe, de instrumente și de bune practici între țările din UE și cele din afara UE.

4.5. Reprezentarea tinerilor din zonele rurale în politică trebuie îmbunătățită pentru a se asigura că vocile lor sunt auzite și că nevoile lor sunt reprezentate în mod adecvat.

5. **Locuri de muncă durabile**

5.1. Agricultura și industria alimentară asigură locuri de muncă pentru peste 44 de milioane de persoane în UE (cu 20 de milioane de locuri de muncă regulate numai în sectorul agricol) ([22]). Totuși, acestea întâmpină dificultăți în a atrage generațiile mai tinere din cauza unui număr limitat de locuri de muncă atractive și din cauza caracterului sezonier al multor oportunități de angajare.

5.2. Această lipsă de atractivitate pentru tineri ridică semne de întrebare cu privire la capacitatea sectorului de a se adapta la agende complexe axate pe durabilitate, competitivitate și așteptări sociale și de mediu.

5.3. Pentru abordarea acestor provocări, este esențial să se ofere oportunități de muncă de calitate, cu contracte stabile și competitive, o protecție socială adecvată și sprijin pentru antreprenoriat. Digitalizarea și normele de concurență loială pentru IMM-uri pot stimula, de asemenea, o economie durabilă în zonele rurale, în special pentru persoanele mai tinere.

5.4. Sunt necesare negocieri colective solide, un dialog social structurat consolidat și aplicarea mecanismului de condiționalitate socială în zonele rurale și la nivel subnațional pentru a promova concurența loială, a apăra drepturile lucrătorilor și a stabili condiții de concurență echitabile.

5.5. Un alt aspect semnificativ se referă la ocuparea forței de muncă în rândul femeilor și necesită politici care să vizeze incluziunea cuprinzătoare a femeilor pe piața muncii din sectorul agricol și alimentar pentru a aborda provocările conexe. Punerea la dispoziție a unei infrastructuri esențiale de îngrijire joacă un rol esențial în sporirea atractivității zonelor rurale pentru femei, facilitând intrarea acestora din urmă pe piața forței de muncă.

5.6. Ar trebui intensificate eforturile de încurajare și sprijinire a tinerilor care se implică în toate activitățile economice posibile în zonele rurale și îndepărtate, inclusiv prin sprijin educațional și economic. Programele de mentorat și de ucenicie intergenerațională, precum și legăturile cu oportunitățile de învățare precum Erasmus+ pot fi benefice.

5.7. Lanțurile scurte de aprovizionare contribuie la activități agroalimentare mai durabile, mai reziliente și mai diversificate, creează locuri de muncă și păstrează populația în zonele rurale. În plus, tinerii fermieri și antreprenorii din mediul rural conduc adesea inițiative care reînnoiesc activitățile tradiționale legate de utilizarea agricolă a terenurilor. Ar trebui să existe sprijin și investiții publice pentru promovarea și îmbunătățirea produselor locale. Tinerii implicați în aceste domenii ar trebui sprijiniți și susținuți.

5.8. Accesul limitat la terenuri și dificultățile legate de accesul la credite, în special pentru tineri, reprezintă provocări pentru întreprinderile agricole și neagricole. Dintre producătorii agricoli, fermele mici, tinerii fermieri, noii fermieri și investițiile inovatoare întâmpină cele mai mari dificultăți în ceea ce privește accesul la finanțare ([23]). Facilitarea accesului la terenuri și la credite pentru antreprenorii din mediul rural, în special pentru tinerii proprietari, poate stimula economia durabilă și poate încuraja dezvoltarea durabilă în comunitățile rurale.

5.9. Întârzierile de șase-opt luni în ceea ce privește plățile din cadrul PAC împiedică stabilitatea financiară și planificarea în sectorul agricol, mai ales în cazul tinerilor; acestea trebuie eliminate. Raționalizarea și simplificarea proceselor administrative la toate nivelurile, de la nivelul UE la cel regional și național, poate contribui și deveni efectiv un stimulent, în special pentru tineri, și, de asemenea, poate spori eficiența și eficacitatea guvernanței.

5.10. Oportunitățile de angajare în zonele rurale în afara sectorului agricol – cum ar fi turismul, cultura și sportul – contribuie la dezvoltarea durabilă și la vitalitatea acestor zone și pot atrage tineri și, prin urmare, trebuie sprijinite în mod corespunzător.

6. **Formare și educație**

6.1. Formarea și educația la toate nivelurile joacă un rol esențial în promovarea dezvoltării rurale, prin furnizarea competențelor și cunoștințelor necesare.

([22]) Agricultură – Acțiuni ale UE (https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic/agriculture_ro).
([23]) Financial needs in the agriculture and agri-food sectors in the European Union (Necesitățile financiare în sectoarele agricole și agroalimentare din Uniunea Europeană), fi-compass, 2020.

6.2. Sistemele educaționale ar trebui să adopte educația transformatoare, permițându-le tinerilor să genereze schimbări sistemice ([24]). Potrivit unui recent raport IPCC, „învățarea transformatoare este esențială deoarece contribuie la o conștientizare comună și la acțiuni colective" ([25]). Educația transformatoare, conform definiției UNESCO, implică în mod activ indivizii prin experiențe practice, observare și o perspectivă cuprinzătoare. Aceasta încurajează dezvoltarea holistică și îi capacitează pe cetățeni să participe în mod semnificativ în cadrul comunităților lor.

6.3. Anul european al competențelor 2023 ar trebui să se concentreze pe abordarea competențelor necesare pentru a gestiona tranziția verde și cea digitală și a pune în aplicare acțiuni de dezvoltare durabilă. Acesta ar trebui să acorde atenție provocărilor cu care se confruntă tinerii într-o lume aflată în schimbare rapidă.

6.4. Formarea și educația ar trebui adoptate printr-o abordare transversală, ținând cont de situațiile locale și de nevoile comunității. Societatea civilă organizată, care reprezintă și sprijină cererile adesea în schimbare ale cetățenilor, ar trebui să fie implicată în planificarea și punerea în aplicare a acestor parcursuri.

6.5. Sunt necesare investiții în competențe și calificări, în special având în vedere caracterul discontinuu al carierelor în acest sector și noile oportunități de locuri de muncă generate de tranziția verde și de economia circulară, care necesită competențe specifice. Un sprijin adecvat ar trebui acordat tinerilor care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare, persoanelor cu handicap, persoanelor vulnerabile și comunităților marginalizate din zonele rurale.

6.6. Programele Erasmus+ și LEADER/DLRC ar trebui să ofere oportunități specifice de dezvoltare a competențelor de conducere și de îmbunătățire a înțelegerii între tinerii din zonele rurale și urbane. Acest lucru le poate facilita participarea la un model de guvernanță multilateral mai favorabil incluziunii.

6.7. Educația, formarea și cercetarea joacă un rol esențial în revizuirea activităților agricole și pastorale pentru insule, zonele continentale și montane, facilitând schimbul de generații în agricultura familială și asigurând o dezvoltare durabilă și echitabilă din punct de vedere teritorial în UE. Îmbunătățirea calității capitalului uman este esențială pentru a răspunde așteptărilor consumatorilor în ceea ce privește calitatea și durabilitatea producției.

6.8. De la o nouă generație de manageri de exploatații agricole se poate aștepta să dispună de competențele necesare pentru: a produce mai eficient, protejând în același timp mediul înconjurător; a contribui la eforturile legate de schimbările climatice; a răspunde așteptărilor societății în ce privește regimurile alimentare echilibrate, sănătoase și bunăstarea animalelor; și a ține pasul cu progresul științific și tehnologic rapid. Cu o forță de muncă mai calificată, sectorul agricol ar putea reuși să își sporească productivitatea și capacitățile generatoare de venituri ([26]).

6.9. Universitățile rurale europene și serviciile publice descentralizate sunt importante pentru furnizarea de servicii de educație, formare, orientare și îndrumare adaptate nevoilor specifice ale comunităților rurale. Aceste instituții contribuie la dezvoltarea rurală oferind programe și servicii relevante care sprijină nevoile locale. Implicarea organizațiilor societății civile și consolidarea și dezvoltarea educației non-formale ar putea fi, de asemenea, benefice în acest sens.

7. **Cele mai bune practici pentru abordarea provocărilor cu care se confruntă tinerii în mediul rural**

7.1. Această secțiune evidențiază o selecție de bune practici care ilustrează devotamentul și angajamentul unor persoane, organizații și comunități cu scopul de a crea schimbări pozitive în zonele rurale și se aliniază la recomandările prezentate în „Concluzii și recomandări", ilustrând impactul transformator pe care acestea îl pot avea asupra tinerilor din mediul rural. Luate împreună, aceste inițiative oferă o foaie de parcurs pentru construirea unui viitor mai bun pentru toți, în care zonele rurale joacă un rol vital în coeziunea economică și socială, iar tinerilor li se acordă un tratament egal și o participare deplină atât în mediul rural, cât și în cel urban.

7.2. În ceea ce privește promovarea colectării de date și a cercetării pe teme legate de tineret pentru a orienta investițiile și politicile specifice, Grupul tematic privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor din mediul rural ([27]), care face parte din rețeaua PAC a UE, identifică provocările cu care se confruntă tinerii din întreaga Uniune Europeană și promovează schimburile de idei și inițiative, facilitând partajarea de date și de cunoștințe. Comunitatea Pactului rural poate fi, de asemenea, utilă în colectarea datelor și în eforturile de implicare a comunității.

([24]) Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Capacitarea tinerilor pentru a realiza dezvoltarea durabilă prin educație" (JO C 100, 16.3.2023, p. 38).
([25]) *Climate Change 2022: Mitigation of climate change* (Schimbările climatice 2022: atenuarea schimbărilor climatice), p. 2871.
([26]) Anuarul Regional Eurostat 2023.
([27]) https://eu-cap-network.ec.europa.eu/thematic-group-rural-youth-employment-voice-rural-youth_en

7.3. În ceea ce privește necesitatea de a face zonele rurale atractive pentru tineri, comunitatea Pactului rural, Spațiul european al educației ([28]), întreprinderea socială inovatoare nou-înființată „Ca' Colonna" ([29]) și programele UE, cum ar fi Erasmus+ și Corpul european de solidaritate, își îndeplinesc rolul vital în capacitarea tinerilor, în îmbunătățirea implicării lor în dezvoltarea rurală și în asigurarea accesului lor la aceste servicii. Aceste inițiative asigură servicii de calitate, locuri de muncă, educație și infrastructură accesibilă.

7.4. În ceea ce privește promovarea reînnoirii generațiilor și a guvernanței multipartite, programul ambasadorilor COCOREADO ([30]), UN Youth2030 ([31]) și proiectul RURBEST22 ([32]) capacitează tinerii, încurajează colaborarea și recunosc potențialul modurilor de implicare a tinerilor, aflate în permanentă evoluție, prin intermediul tehnologiei și al platformelor de comunicare socială, aliniindu-se la apelul CESE privind parcursurile participative. Comunitatea Pactului rural promovează, de asemenea, guvernanța multipartită și implicarea tinerilor și a responsabililor cu elaborarea politicilor.

7.5. În ceea ce privește importanța economiei durabile și a locurilor de muncă de calitate, Platforma europeană de educație școlară ([33]) și noile programe Erasmus și Corpul european de solidaritate oferă educație și formare de calitate și contracte de muncă stabile. Aceste programe pledează, de asemenea, pentru drepturile lucrătorilor și condiții de concurență echitabile, în concordanță cu angajamentul nostru de a promova oportunități de muncă de calitate. Și în acest caz, comunitatea Pactului rural joacă un rol în promovarea oportunităților de ocupare a forței de muncă în zonele rurale.

7.6. În ceea ce privește recomandarea de a facilita accesul la terenuri și credite, inițiativa privind domeniul public maritim ([34]) din Franța deschide calea tinerilor antreprenori din mediul rural, simplificând accesul la terenuri. În acest sens, inițiativa sprijină viziunea CESE privind facilitarea accesului la terenuri și credite pentru antreprenorii din mediul rural și creșterea economică durabilă.

7.7. Recomandarea privind educația și formarea transversale este completată de Platforma europeană pentru educația școlară, de programul COCOREADO și de școlile ecologice ([35]). Aceste practici sprijină educația la toate nivelurile, adaptată nevoilor locale, și reflectă importanța educației transversale și a implicării comunității. Acțiunea tinerilor pentru un viitor cu alimente mai bune ([36]) din cadrul Forumului Alimentar Mondial implică, de asemenea, formare și educație la diferite niveluri legate de sistemele alimentare durabile.

7.8. Solicitarea de a se pune accentul pe competențele necesare pentru tranziția verde își găsește ecoul în Acțiunea tinerilor pentru un viitor cu alimente mai bune din cadrul Forumului Alimentar Mondial, care joacă un rol vital în abordarea competențelor necesare pentru acțiunile legate de tranziția verde și de dezvoltarea durabilă, în special în contextul sistemelor alimentare și al agriculturii.

7.9. În cele din urmă, în ceea ce privește recunoașterea rolurilor universităților rurale, descentralizarea și educația non-formală, Platforma europeană pentru educația școlară și programul ambasadorilor COCOREADO demonstrează importanța centrală a educației, orientării și îndrumării adaptate la comunitățile rurale. Accentul pus de aceste programe pe implicarea societății civile se aliniază perfect rolului pe care îl joacă aceasta din urmă în dezvoltarea rurală.

Bruxelles, 14 decembrie 2023.

Președintele
Comitetului Economic și Social European

Oliver RÖPKE

([28]) https://education.ec.europa.eu/
([29]) https://www.cacolonna.it/
([30]) https://cocoreado.eu/cocoreado/
([31]) https://www.unyouth2030.com/
([32]) http://elard.eu/actions/rural-youth-in-action-from-local-to-european-level/
([33]) https://school-education.ec.europa.eu/en
([34]) https://strugglesforlandforum.net/un-exemple-de-gestion-des-communs-lespace-public-maritime/
([35]) https://www.ecoschools.global/
([36]) https://www.world-food-forum.org/youth-action/en